

Underlag till Planeringsstrategi

Innehåll

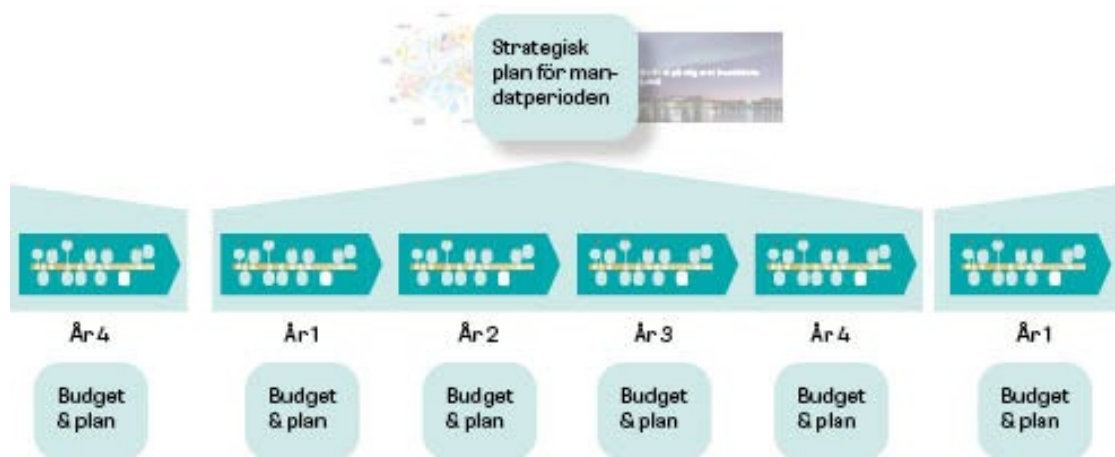
Inledning.....	2
Bakgrund och syfte.....	4
Sammanställning av planeringsunderlag	5
Fortsatt arbete	9

Inledning

Mandatperioden 2023-2026 kommer att innebära stora utmaningar för hela kommunkoncernen. Industrin arbetar med sin omställning, stora investeringar görs, vi kommer att bli fler invånare och stora krav kommer att ställas på kommunen som verksamhet.

Framtidens Luleå pekar på några delar av den förändring som måste ske för att vi ska nå hållbarhet och 100 000 invånare. Under mandatperioden 2019-2022 startades bland annat sex strategiska initiativ för att hantera prioriterade utmaningar.

Den hållbara utveckling som vi vill nå finns beskriven i Vision Luleå 2040. Utvecklingen beskrivs också med hjälp av nio övergripande mål till 2040, dessa mål visar på nio ömsesidiga delar av hållbarhet. De övergripande målen har också ett förhållande till de globala målen i Agenda 2030.

I början av mandatperioden beslutar kommunfullmäktige om en strategisk plan för mandatperioden. Den strategiska planen ska samla de inriktningar som ska styra och leda hela kommunkoncernen för fyra år framåt. Bilden ovan visar att strategisk plan har ett förhållande till fyra stycken årliga budget & plan.

Den strategiska planen kommer att ha fem delar, inriktningar för de övergripande målen, en **planeringsstrategi** kopplad till översiktsplaneringen, en sammanställning av de aktuella styrande dokumenten som kommunfullmäktige har, inriktningar för stora investeringar och inriktningar för stora medborgardialoger.

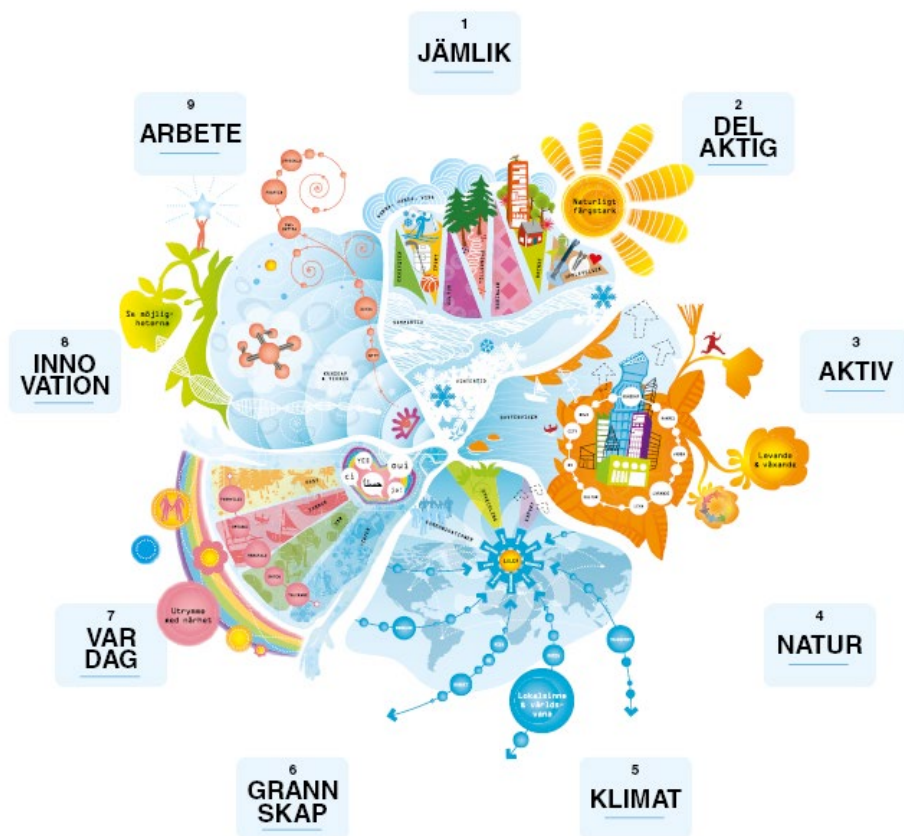
Till alla delar tar tjänstepersoner först fram underlag som ger en bred bild med sammanställningar av fakta och erfarenheter, underlagen ger också olika typer av förslag inför mandatperioden. Underlagen används sedan av både tjänstepersoner och förtroendevalda för att ta fram sina förslag inför beslutet om strategisk plan i början av den nya mandatperioden.

Användning av underlaget

Underlaget blir tillgängligt på hemsidan under november 2022, placerat under Så styrs Luleå. Tillsammans med de andra underlagen för den strategiska planen ska underlagen ge fakta, erfarenheter och förslag som behövs för innehållet i förslaget till den strategiska planen.

Underlaget kan användas för diskussioner och samtal i politiska partierna så att när förslaget till beslut om den strategiska planen för mandatperioden kommer upp i februari 2023 har alla hunnit med att fundera på sina ställningstaganden.

I partigruppen kan underlaget användas som det är, läsas igenom och diskuteras. Det är också möjligt att be om en presentation av underlaget från olika tjänstepersoner. Kontakta då planalys@lulea.se

Bakgrund och syfte

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Luleå kommuns översiktsplan "Program till Vision Luleå 2040" antogs av Kommunfullmäktige i september 2021.

I april 2020 ändrades Plan- och bygglagens tredje kapitel. Det nya är att kommunfullmäktige varje mandatperiod ska göra en aktualitetsprövning av gällande översiktsplan genom att anta en planeringsstrategi. Detta ska göras senast 24 månader efter ordinarie val. Genom att anta en planeringsstrategi tar kommunfullmäktige ställning till ändrade planeringsförutsättningar, bedömer om översiktsplanen är aktuell, samt visar hur översiktsplaneringen ska drivas vidare.

Syftet med lagändringen är att kommunens översiktsplanering ska bedrivas kontinuerligt, vara framåtsyftande och att översiktsplanen ska hållas aktuell. Planeringsstrategin är ett nytt verktyg för detta. Den ersätter tidigare krav på att kommunfullmäktige minst en gång varje mandatperiod ska pröva om översiktsplanen är aktuell. Planeringsstrategin, som är mer framåtsyftande, ska medverka till en ökad kontinuitet.

Planeringsstrategin i sig innebär ingen ändring av översiktsplanen, utan ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och om det finns delar av planen som behöver ändras eller kompletteras.

Planeringsstrategins omfattning

Planeringsstrategin ska vara ett verktyg för politiska prioriteringar. Den beskriver vad som behövs för en aktuell översiktsplan, liksom en "förstudie".

Arbetet med planeringsstrategin omfattar följande huvudsakliga delar:

Ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar

Kommunfullmäktige ska ta ställning till ändrade planeringsförutsättningar av betydelse för översiktsplanens aktualitet. Till sin hjälp har kommunen bland annat länsstyrelsens underlag till planeringsstrategin.

Ta ställning till översiktsplanens aktualitet

Kommunfullmäktige ska bedöma i vilken utsträckning översiktsplanen är aktuell i förhållande till vissa krav i plan- och bygglagen. Det är översiktsplanen i dess helhet, inklusive eventuella ändringar, som ska bedömas.

Ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplanering

Det centrala i planeringsstrategin är kommunens ställningstagande till den fortsatta översiktsplaneringen. Strategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen utan ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och om det finns delar av planen som behöver ändras.

Anta planeringsstrategin

Kommunfullmäktige ska anta en planeringsstrategi senast 24 månader efter ordinarie val. Planeringsstrategin ska finnas tillgänglig på kommunens webbplats och skickas tillsammans med protokollsutdraget med beslutet till vissa aktörer.

Sammanställning av planeringsunderlag

Detta underlag innehåller en sammanställning och en analys av aktuellt planeringsunderlag från Länsstyrelsen och kommunens förvaltningar. Sammanställningen utgör ett underlag till arbetet med kommunens Planeringsstrategi och innehåller en preliminär bedömning av vilka prioriteringar och kompletteringar som kan behöva göras i syfte att ha en aktuell översiktsplan.

Planeringsstrategin omfattar översiktsplanens samtliga dokument. Till översiktsplanen (Program till Vision Luleå 2040) hör även mark- och vattenanvändningskartan samt följande dokument:

- Tematiskt tillägg till översiktsplanen "Landsbygdsutveckling i strandnära läge" (LIS), antagen 2021-09-27.
- Fördjupad översiktsplan (FÖP) för Bensbyn, antagen 2016-01-25
- Fördjupad översiktsplan (FÖP) Råneå, antagen 2018-02-26

Alla kommunens förvaltningar har varit delaktiga i arbetet genom att bidra med underlag.

Länsstyrelsen har levererat en sammanställning av planeringsunderlag enligt 3 kap. 26 § Plan- och bygglagen (PBL) i ett underlag till kommunen. Där redovisas statliga och mellankommunala intressen som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet.

Arbetet med planeringsstrategin samordnas med arbetet med kommunens strategiska plan för mandatperioden. Sambandet mellan strategiska planen och planeringsstrategin beskrivs även i det inledande avsnittet.

Sammanfattning av prioriterade frågor

Efter att översiktsplanen antogs i september 2021 har det skett förändringar i kommunens planeringsunderlag och strategiska inriktningar. Det underlag som samlats in från kommunens förvaltningar och länsstyrelsens planeringsunderlag beskriver förändringar i vår omvärld och närvärld, som påverkar översiktsplanens syfte och innehåll. Det berör till exempel samhällsutveckling, politiska beslut, ändrade förutsättningar, samt andra faktorer som påverkar.

Här följer en sammanfattning av de frågor/beskrivna förändringar som i en första preliminär bedömning anses vara högt prioriterade och kan leda till behov av ny fördjupning eller tematiskt tillägg, eller behov av revidering av översiktsplanen (ÖP).

De beskrivna förändringarna har sorterats och delats in i tre olika kategorier: liten inverkan, medelstor inverkan och stor inverkan. Dessa tre kategorier anger en prioritetsordning, hur viktig frågan är och hur stor inverkan den har på översiktsplanens aktualitet.

Liten inverkan: Frågan hanteras på annat sätt, eller i kommande revidering av ÖP. Bedöms ej leda till behov av revidering av ÖP just nu.

Medelstor inverkan: Frågan kan komma att hanteras i form av fördjupning eller tematiskt tillägg, eller att utredningsarbete redan pågår.

Stor inverkan: Frågan är högt prioriterad. Kan leda till behov av revidering av ÖP.

Frågor tillhörande kategorin "Liten inverkan" har ej tagits med i denna sammanfattning. Endast frågor som bedöms ha medelstor eller stor inverkan på översiktsplanens aktualitet redovisas i denna sammanställning.

Stor inverkan

Den gröna omställningen

Som en del i den gröna omställningen är flera stora industrietableringar i regionen på gång. Tillväxten förväntas ske i snabbare takt. Näringslivsutvecklingen och investeringarna i Norrbotten och Västerbotten kommer att öka behovet av kompetenskraft och driva på inflyttning till regionen. Vi kommer att se ett ökat bebyggelsetryck. Förändringar kan komma snabbt och ställer krav på att såväl kommunen som andra aktörer kommer att behöva agera effektivt. För att klara detta måste kommunens alla delar från omsorg, kultur- och fritidsutbud, infrastruktur och bostäder till skola och förskola skapa förutsättningar för att möta den förväntade befolkningsökningen.

Stöd finns i gällande översiktsplan för de ökade kraven på samhällsservice och bostadsförsörjning, men översiktsplanens genomförande behöver tydliggöras för att efterkommande planering ska kunna ske på ett effektivt och robust sätt. Genomförande kan förslagsvis hanteras i form av en bilaga till ÖP.

Norrbotniabanan

Norrbotniabanan är en 27 mil lång ny kustnära järnväg mellan Umeå och Luleå för snabbare, säkrare och mer miljövänliga resor och transporter. Norrbotniabanan stärker samhällsutvecklingen och näringslivets konkurrenskraft. Norrbotniabanan i sin helhet finns, sedan juni i år, med i den nationella infrastrukturplanen vilket innebär att Trafikverket kan fortsätta jobba med Norrbotniabanan på sträckan från Skellefteå ända fram till Luleå. Slutmålet för den fas av planeringen som inleds nu, järnvägsplan, är att vi får en fastställd linje i stället för som nu två alternativa korridorer in till Luleå. I översiktsplanen är den östliga korridoren förordad, även om både den västliga och östliga korridoren finns redovisade. Så behöver det vara till dess att en linje är fastställd av Trafikverket.

Översiktsplanen hanterar Norrbotniabanan och dess konsekvenser på en översiktlig nivå. Inför Trafikverkets arbete med järnvägsplan kommer mer detaljerade frågor behöva utredas av kommunen. Det handlar bland annat om infarten till Luleå, stationslägen, resecentrum, etc. samt kringliggande infrastruktur, bebyggelseutveckling och dess konsekvenser.

Påverkan på det rörliga friluftslivet och möjligheten att ta sig med båt från centrum till skärgården behöver utredas. En östlig infart med en järnvägssträckning via flygplatsen innebär att en järnvägsbro dras över Hamnholmen till Svartön. Samtidigt inleds Sveriges största muddringsprojekt Malmporten och utvecklingen av Luleå industripark. Behovet av att säkerställa tillgängliga ytor för omlokalisering av Cementa och isbrytarna är en annan fråga som också behöver utredas.

Detta arbete har påbörjats och kan komma att leda till att en fördjupning eller tillägg till översiktsplanen tas fram.

Landsbygderna

Ökat bebyggelsetryck på kommunens landsbygder kan ställa krav på nytt planeringsunderlag och/eller tematiska tillägg så som hänsynslager för kulturmiljö och värdebeskrivningar.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) är en möjlighet för dispens från strandskyddet i samband med utveckling av landsbygden. Nuvarande LIS-områden har inte gett önskat resultat gällande ny bostadsbebyggelse eller utveckling av verksamheter. Översiktsplanen kan behöva användas som underlag även för förhandsbesked, som oftast berör landsbygden och inte medför plankrav.

FÖP Bensbyn saknar underlag för grönplan, kulturmiljö och dagvatten samt en fördjupad analys av brukningsvärd jordbruksmark. Möjligtvis kan föreslagen förtätning vara för hög.

Det kan finnas behov av nytt planeringsunderlag/tematiskt tillägg/utredning avseende jordbruksmark, då dagens underlag utgörs av grova analyser.

Utifrån länsstyrelsens planeringsunderlag konstateras att Luleå antog ett nytt bostadsförsörjningsprogram i juni 2022. Programmet anger bland annat en fördjupad planering för byggande på landsbygden, vilket påverkar översiktsplanens aktualitet. Vägledning för landsbygden behöver tydliggöras. Eventuellt i en fördjupning eller annat strategidokument - beroende på område.

Framtida utveckling av Antnäs och Alvik i samband med Norrbotniabanan behöver hanteras i samband med planeringen av Norrbotniabanan. Detta kan komma att resultera i en eller flera fördjupningar.

Kommunens ambitioner för boende för äldre i främst Antnäs och Persön kan behöva förtydligas så att det framgår att det handlar om flerfamiljsbostäder som passar alla (inklusive t ex familjer som separerar men vill bo kvar i närhet av etablerad skola). Frågan hanteras i ÖP men skulle kunna förtydligas i en fördjupning eller strategidokument för landsbygderna.

Ökat behov av verksamhetsmark och beredskap för etableringar

Det är viktigt att skapa god planberedskap för verksamhetsmark, behov av mark för industri/verksamheter och precisering av utpekade områden. Det råder stor efterfrågan på mark för verksamhetsområden. Det som finns utpekad i ÖP är inte genomförbart i närtid. Frågan behöver utredas och kan eventuellt komma att leda till revidering av ÖP.

Förändrat resande

Vi behöver följa hur våra resvanor utvecklas och om stora förändringar består kan det innebära att den övergripande trafikstrategin i översiktsplanen behöver revideras. Behov av utredning/resvaneundersökning.

Kommunens ambitioner gällande försörjning av kollektivtrafik till nya bebyggelseområden behöver tydliggöras avseende vilken nivå på kollektivtrafik som ska finnas till ett visst område från början, för att möjliggöra ett ökat resande och en omställning till mer hållbart resande på sikt. Stöd finns i ÖP men ÖPs genomförande kan behöva tydliggöras. Förslagsvis i form av en bilaga till ÖP.

Vatten och avlopp

För Bränslan är angiven tidshorisont för VA-utbyggnad år 2025. Utredning pågår av huruvida det finns kapacitet i befintligt nät att koppla på detta område. Tidshorisonten kan komma att flyttas längre fram i tiden, beroende på resultatet av utredningen. För Storporsön verksamheter anges 2025 som tidshorisont för VA-utbyggnad, men detta är en osäker tidshorisont. För nya områden Dalbo/Hällbacken är det osäkert om spillvatten från båda dessa områden kommer få plats då även

Bensbyn ska anslutas till befintligt nät. Stöd finns i ÖP men ÖPs genomförande kan behöva tydliggöras. Förslagsvis i form av en bilaga till ÖP.

Vatten

Frågan om hur vi ska klara miljö kvalitetsnormerna för vatten i Luleå kommun behöver hanteras i ett större perspektiv. Det behövs för en mer effektiv planering och ett bättre underlag för detaljplaner. Frågan behöver utredas och hanteras i kommande revidering av ÖP. Detta är en prioriterad fråga som kan ha stor effekt på tid och ekonomi i efterföljande planering.

Gestaltad livsmiljö

I länsstyrelsens planeringsunderlag lyfts gestaltad livsmiljö som politikområde. Gestaltad livsmiljö behandlar exempelvis arkitektur och form, kulturarv och kulturmiljöer, landskapsgestaltning och konst. Stadsbyggnadsförvaltningen har ett pågående uppdrag att ta fram ett arkitekturprogram. Översiktsplanen är inte tillräckligt vägledande för att hantera våra kulturmiljöer. Det finns behov av att utreda kulturmiljöer och utveckla resonemang gällande gestaltningen av våra livsmiljöer både inom stadsbygden och på landsbygden, vilket kan innebära behov tematiskt tillägg eller av reviderad översiktsplan.

[Medelstor inverkan](#)

Transportsystemet i samhällsplaneringen

Länsstyrelsens planeringsunderlag anger att nya värdebeskrivningar har tillkommit gällande riksintresse för kommunikation, vägar och järnvägar. Länsstyrelsen påpekar även att det förändrade omvärldsläget innebär ett ökat behov av mellankommunal samverkan kopplat till resor och transporter. Utveckling i Luleå med bland annat Luleå industripark och i regionen i övrigt innebär att behovet av ökad kapacitet på järnväg och nya vägar så som Norrleden och Söderleden behöver tydliggöras.

I samband med ökad tågtrafik och ökade godstransporter med tåg behöver rekommenderade säkerhetsavstånd för transporter av farligt gods till bostäder eller andra samhällsviktiga funktioner säkerställas.

Luleå kommun har initierat ett arbete för att utreda transportsystemets nytta och behov av prioriteringar. Resultatet av utredningen kan innebära behov av fördjupning av översiktsplanen eller tematiskt tillägg för transportsystemet där de nya värdebeskrivningarna inarbetas.

Kraftförsörjning

De industriella satsningar som är på gång i regionen är mycket elintensiva. Nya 130 kV ledningar samt nya 400 kV ledningar mellan Svartbyn och Luleå industripark utreds och planeras. Dialog mellan Svenska kraftnät, Vattenfall och Luleå kommun sker regelbundet. Eventuellt finns behov av att reservera mark för framtida el-infrastruktur.

Behovet av energi aktualiserar även möjligheterna för produktion. Flera initiativ för havsbaserad vindkraft utreds i eller nära kommunen. Ytterligare produktion genom andra tekniker, så som vätgas eller solkraft behöver utredas. Det finns behov av att reservera mark och stråk för nya kraftledningar. (infrastruktur) och energiutvinning (vindkraft, solceller, vätgas).

Markanspråk för produktion, distribution och lagring av energi kan behöva tydliggöras i exempelvis ett tematiskt tillägg.

Klimatanpassning

Det finns behov av mark för att omhänderta effekter av ett förändrat klimat. Frågan behöver utredas för att tydliggöra vilka konsekvenser ett förändrat klimat får för Luleå.

Fortsatt arbete

Detta underlag innehåller en preliminär bedömning av vilka prioriteringar och kompletteringar som kan behöva göras i syfte att ha en aktuell översiktsplan. Underlaget bearbetas vidare och den slutliga bedömningen kommer att presenteras i form av ett beslutsförslag, Planeringsstrategi, inför beslut i Kommunfullmäktige i februari 2023.